

האמונה שבספר בראשית

בדרך כלל מקובל שספר בראשית זה ספר של מידות טובות, ספרן של ישרים, המידות של האבות הקדושים, החסד של אברהם אבינו, של רבקה, של רחל ושל יוסף, חסדך ה' מלאה הארץ, הכל מלא בחסד, וספר שמות זה ספר של אמונה, [וידוע שהספר של הרב שך בעבודת ה' היה בראשית, ואצל המשגיח רבי יחזקאל זצ"ל היה את ספר שמות]. והנה, אנחנו עומדים פרשה אחת לפני האחרונה, והפרשיות של בראשית צועקות אמונה מאחת לשניה, וחבל שמאבדים את זה. סיפר מרן הרה"י הגרמ"י ליפקוביץ שפעם אחת שאל אותו המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין על מה אתם מדברים בישיבה קטנה? ואמר לו - על תורה, ירא"ש, מידות טובות. ועל אמונה אתם מדברים שאל המשגיח? ובתחילה הוא התפלא מה בחור צעיר יכול לדעת אמונה, אבל אח"כ הוא התבונן, וראה שזה לא כך.

וסיפור נוסף יש על המשגיח הגר"ש וולבה - שהוא היה מקבל הרבה מהמשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין והיה מתייעץ איתו, באחת הפעמים הוא כבר עמד לצאת מהחדר, ולפתע קורא לו המשגיח ר' יחזקאל, ושואל אותו תגיד לי, בבאר יעקב יודעים שיש בורא עולם?? ובתחילה הוא תמה, וכי אנחנו לא יודעים!! אבל אח"כ הוא הבין, כתוב בשערי תשובה "והנה הבורא נפח באפי נשמת חיים חכמת לב וטובת שכל להכירו וליראה מלפניו", צריך להכירו כדי להגיע ליראה מלפניו. לדעת שיש בורא עולם זה לחיות שויתי ה' לנגדי תמיד! אחרת - זה סתם ידיעה מופשטת לחלוטין. התורה מלאה עם אמונה. ר' ירוחם אומר שאחת הדרכים להגיע לאמונה זה ללמוד הרבה חומש עם פירוש רש"י.

ונדבר קצת על ספר בראשית - לראות בורא עולם. אברהם אבינו חיפש את הבורא עולם, מיהו בעל הבירה? והגיע אליו. וכשזרקוהו לכבשן האש - הוא ניצל, והרן שהסתפק - נשרף. לוט בסדום - ויהי כמצחק בעיני חתניו, ואומרים חז"ל במדרש (ג, ט) אמרו לו אדרכולין וכרבלין במדינה ומדינה נהפכת, כל מיני כלי זמר במדינה, שיהעיר צהלה ושמחה, ואיך נהפכת? ונשארו בסדום וקיבלו את המפלה שלהם ולוט ניצל. וכן שרה עם פרעה ועם אבימלך, וכמאמר הכתוב (דה"י א' טז, יט-כא) בהיותכם מתי מספר כמעט גורים בה, ויתהלכו מגוי אל גוי ומממלכה אל עם אחר, לא הניח לאיש לעשקם ויוכח עליהם מלכים... אליעזר עבד אברהם, ביקש הקרה נא לפני היום, וטרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת - הוא קיבל מיד. ואותו הדבר יעקב עם זיווגו, הוא היה על יד הבאר ומיד באה רחל עם הצאן. וכן יוסף, הוא הרי הולך לדרך חתנות והקב"ה מלוה אותו מהרגע הראשון, וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו, תארו לעצמכם איזו מפלה היתה לו מלהיות בר חכים עד להיות איזה עבד של שר הטבחיים, אבל בסוף כל יש לו נתן בידו, איננו גדול בבית הזה ממני ולא חשך ממני מאומה - הכל הוא נתן לו וברכת ה' שרתה בבית בזכותו. ואיך הוא הצליח? כתוב בחז"ל שכל פעם שהיה פוטיפר מגיע לבית הוא ראה אותו ממלמל, שאל אותו, מה אתה ממלמל, כישופים אתה עושה לי?! לא, אז מה אותה אומר? והשיבו שאומר "רבונו של עולם, אתה הוא בטחוני אתה הוא פטרוני, תתנני לחן ולחסד בעיניך ובעיני פוטיפר אדוני", יוסף חי עם אמונה ועם זה הוא היה מצליח. [דרך אגב, א' הדרשנים הידועים מסתובב בהרבה מקומות ומספר סיפורים מאוד מעניינים על אנשים שניצלו בצורה כזו, הם דיברו עם הקב"ה אתה הוא

בטחוני אתה הוא פטרוני, וביקשו את צרכיהם - והצליחו!] אח"כ הולך יוסף לבית הסוהר, וגם שם ויהי ה' את יוסף ויתן חנו בעיני שר בית הסוהר, והוא נתן בידו את כל האסירים, כל מקום שהוא והלך במקום להיות עבד הוא נהיה מושל על כולם עד שהוא הגיע לכס המלוכה. הוא חי עם אמונה! הוא חי עם בורא עולם! בלעדי, אלוקים יענה את שלום פרעה. כאשר היתה הו"א קלה שהוא חשוב משהו על אף שהוא יודע שיש לו הזדמנות להתרומם והכל תלוי בפרעה, הוא מבהיר - בלעדי, זה לא נכון! אני לא פותר חלומות, אלוקים יענה את שלום פרעה, הכל בורא עולם! ובאותו ענין רואים שם עוד, כתוב "ויוסף ישית ידו על עיניו", ומסביר המשך חכמה, המציאות של יוסף מראה לך שהעיניים שלך סגורות. מה אתה רואה, ומה אתה מבין, אתה חשבת - כי ארד אל בני אבל שאולה, ומה היה למעשה? "אלוקים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב", בלעדי כולם היו מתים ברעב, כל מה שאח"כ הגיע יעקב למצרים, והיו לו שבע עשרה שנה הכי יפות בחיים, הוא ישב בארץ גושן ולימד תורה, זה הכל בזכות שיוסף הציל אותו ביחד עם כל העולם, ויוסף ישית ידו על עיניו, אתה רואה שכן אדם לא מבין ולא יודע כי הכל מסובב מאת הקב"ה.

ויותר מזה, כתוב במדרש ויהי מקץ שנתיים ימים - קץ שם לחושך, (זמן נתן לעולם כמה שנים יִעֲשֶׂה באפילה), ומסביר הבית הלוי, ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם, זה לא שבמקרה אחרי שנתיים פרעה חלם ולכן יוסף השתחרר, להיפך, קץ שם לחושך - נגזר עליו להיות בבית האסורים שנתיים נוספות כיון שביקש פעמיים כי אם זכרתי - והזכרתי, ומסביר את זה החזון אי"ש (אמונה ובטחון פ"ב אות ו') שלגודל מעלתו של יוסף מה שהוא שם על הרבים מבטחו יש במעשה זה כעין זריית אבק על זוהר האמונה והבטחון, כיון שלבקש ממצרי זה לא השתדלות אז לכן הוא נענש בשנתיים נוספות. אבל קץ שם לחושך, כל החלום של פרעה היה בשביל לשחרר אותו, וזה לא התחיל הפוך שפרעה חלם וע"י שיוסף פתר הוא עלה לגדולה, להיפך.

כגודל הנסיון כך גודל השכר

אמר לנו הגאון ר' הלל זקס בישיבה, ישועת ה' כהרף עין, והרי לא תמיד רואים את זה, ויש הרבה דברים שמתמהמהים עד שתבא הישועה, והסביר: כתוב בחז"ל שבניי יצאו ממצרים לפני שהספיק בצקם להחמיץ, ונתבונן כמה זמן זה כבר לוקח, ח"י דקות, אבל כשהקב"ה אמר לצאת - שניה לא מחכים, הזמן שנגזר נגזר

אבל ברגע שנגמרה הגזרה - קץ שם לחושך, לא מתעכבים אף רגע, ישועת ה' כהרף עין, כשנגזר על הישועה שתבא - היא באה כהרף עין! וידועים דברי רש"י בתחילת וישב, אומר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוק להם לעוה"ב אלא שמבקשים לישב בשלוח בעוה"ז?! והרי כל מה שיעקב רצה לישב בשלוח זה לא בשביל לנוח, אלא הוא רצה ללמוד תורה ולעבוד את ה' מתוך מנוחת הנפש, ומה התביעה עליו? ועל זה א"ל הקב"ה, שעיקר השכר זה על הנסיונות הקשים, ועל החיזוק באמונה דוקא בזמנים ההם. והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, דוקא כשקשה - להתחזק באמונה. ודרך דוגמא, אדם שמשקיע כסף בבנק, אם הוא משקיע את זה לחודש - זה לא רווחי, אבל אם הוא משקיע לטווח ארוך - הוא יכול להכפיל ולשלוש את הונו. עיקר השכר זה כשאתה משקיע ואתה לא רואה מיד את ההצלחה. אם כל מי שמתפלל מיד היה נענה - זו

לא היתה מעלה. החיכוך והקיווי לישועת ה', והחזיון באמונה - זה העבודה. כ"כ הרבה זמן ותפילות לקח עד שקיבלו את יצחק אבינו, ועד שקיבלו את יעקב אבינו, ועד שחנה קיבלה את שמואל, אבל בסוף הם קיבלו, ובגדול! לישועתך קויתי ה' - על זה עיקר השכר, ובוה הקב"ה רצה לזכות את יעקב, קפץ עליו רוגזו של יוסף, מה שיעקב קיוה אל ה' בשנים הקשות מתוך מחשבה - כי ארד אל בני אבל שאולה - זה היה עיקר השכר שלך. למה להפסיד לך את זה.

גם כשיוסף הצדיק קיבל את השכר זה לא באופן כללי שהוא נהיה מלך, אלא כגודל הנסיון כך גודל השכר, על כל פרט ופרט כתוב בחז"ל במד"ר שהוא קיבל שכר על כל איבר ואיבר, ארשב"ג יוסף משלו נתנו לו, פיו שלא נשק בעבירה - ועל פיד ישק כל עמי, גופו של נגע בעברה - וילבש אותו בגדי שש, צוארו שלא הרכין לעבירה - וישם רבד הזהב על צוארו, ידיו שלא משמשו בעבירה, ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אותה על ידי יוסף, רגליו שלא פסעו בעבירה וירכב אותו במרכבת המשנה וכו'. זה לא רק שעמד בנסיון בצורה כללית וקיבל שכר כללי, אלא כל אבר ואבר שהיה בנסיון - קיבל שכר בפניו.

ובכלל צריך לדעת שתכשיטים אמיתיים זה רק למי שראוי להם, כתוב בגמרא בשבת (נט, ב) ולא בעיר של זהב שזה ירושלים של זהב - כמו שעשה ר' עקיבא לאשתו. והביא שם רב ניסים גאון (על הדף) שאשתו של רבן גמליאל נתקנאה, ובקשה הימנו שיעשה גם לה, אמר לה ר"ג, וכי גם את מכרת את שערות ראשך כדי שבעלך ישב וילמד! זה לא סתם לשים תכשיט על הראש, צריך להיות ראוי לזה, אשת ר"ע מכרה שערות ראשה - אז הראש שלה מקבל עיר של זהב, וכמו אצל יוסף שכל איבר היה בנסיון ולכן הוא זכה לקבל שכר לכל איבר, אבל לעשות סתם תכשיטים - אין לזה משמעות אצל חז"ל, זה נזם זהב באף חזיר.

[אני זוכר, שפעם היה איזה עני בבני ברק שלא היה לו כסף לביגוד, והלך ליד חדוה, שם מקבלים בגדים יד שניה, והוא לא מצא שום בגד שהתאים לו, חוץ מפראק אחד, אז הוא היה הולך עם פראק... והוא לא קיבל מזה הרבה כבוד...]

במושגים של חז"ל לא לובשים סתם תכשיטים, אצל יוסף בשביל כל תכשיט היה לו אבר שעשה משהו בשביל זה, ואותו דבר אשת רבי עקיבא, וזה היופי של הדבר.

משפטי ה' כולם חסד

אנחנו רואים שיעקב נתבע, הקב"ה א"ל אני עומד להמליך את בנך למלך ואתה אומר נסתרה דרכי מה'! כביכול היה פה חסרון בכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד.

והנה כתוב בחז"ל (ב"ק נ, א) כל האומר הקב"ה ותרן הוא יותר חייו, ובפשטות ההבנה היא שהקב"ה לא מותר, אלא הכל בדין ובמשפט ואין ויתורים על כלום. אבל ראיתי פשוט חדש בספר אור יחזקאל (אמונה עמי ר"יג) להגרי"י לוינשטיין זצ"ל מכיוון שונה לגמרי וזה מאוד תפס אותי, כתוב ברמב"ם בהלכות שבת שאין משפטי ה' כאותם הטפשים האומרים שנקמה הם בעולם, משפטי ה' זה לא עונש. אדם בעל מום שמכניסים אותו לניתוח בשביל לרפאות אותו, זה עונש! הרי האדם מתחנך בבית חולים שיעשו לו ניתוח, ואפי' שזה כואב לו, אבל זה בשביל שהוא יהיה בריא! אדם שעבר עבירה - בעולם הנצח הוא בעל מום! ומשפטי ה' זה בשביל להבריאה אותו שלא יהיה בעל מום. אז כל האומר הקב"ה ותרן הוא אומר בזה שכביכול הקב"ה לא איכפת לו שישאר בעל מום. ומי שאומר ככה - זה נורא ואיום, זה לעשות את משפטי הקב"ה כעונשים שאפשר לותר עליהם, ועל זה התביעה! הקב"ה לא נותן עונש בתור עונש, הוא אוהב אותנו, וגם במשפט של ה' - זה כולו חסד!

הרב נוימן (ר"י אור ישראל) היה קורא לגהינם מכבסה של הנפש! זה לא במושגים שלנו. בחז"ל כתוב כי טוב מאוד זה יום המיתה - אין לנו הבנה בזה, אבל המהלך הוא שכל מה שהקב"ה עושה זה רק מה שטוב לך. בקלם היו לומדים הרבה את התומר דבורה שמשביר בהתחלה את הייג מידות של רחמים, זה להכיר עולם אחר! כל מה שאנחנו רואים ולא מבינים, זה הכל

דברים פשוטים, כמה חסד יש בכל רגע שבן אדם הולך, וכמו שאומרים בנשמת כל חי, אילו פינו מלא שירה כים וכו' אין אנחנו מספיקים להודות לך על אחת מאלף אלף אלפים ורבי רבבות פעמים הטובות שעשית עם אבותינו ועמנו. חסד בלי סוף! חסדך ה' מלאה הארץ והכל לטובה! ולכן אם אחד אומר שהקב"ה ותרן, הוא אומר בזה שכביכול הקב"ה לא איכפת לו להשאיר אותך בעל מום ח"ו. ואותם האומרים שמשפטי ה' הם נקמה - הרמב"ם קורא להם טפשים. לא אפיקורסים, אלא טפשים, אבא לא נוקם בנך.

הקב"ה מראה לנו שהוא בעל הבירה

וכלפי מה הדברים אמורים: יש לפנינו צירוף מקרים מאוד מעניין, ב"ה אתמול התחיל החיסון נגד נגיף הקורונה, השמחה רבתה, היו מודעות ענק, ואף גדולי הדור התחסנו. ובדיקת באותו היום שנמצא החיסון התגלה נגיף באנגליה מזן חדש שלא מכירים אותו ('מוטציה'), והעולם רועד! וזה באותו יום!!! משמר היוצא ומשמר הנכנס... ומה הפשט בזה? הלא דבר הוא! והזכרנו שאמר המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין בשיחה, אם נשים לב לאורך כל הדורות יש מחלה אחת שאין לה תרופה, תמיד כשהיתה מחלה וגילו את התרופה באה מחלה חדשה.

היתה את המחלה הממארת, ופחות או יותר כבר גילו קצת דרכים, וכעת בא הנגיף. ואמר לי פעם הרה"ג ר' שלמה מילר זצ"ל, שבשעתו, החזו"א אמר שהוא יודע את התרופה למחלה הממארת, אבל אם ידעו אותה אז תבוא מחלה אחרת יותר גרועה. והנה היום, כמעט ולא מדברים על המחלה הממארת אלא רק על הקורונה, ומידת הדין פגעה גם בתלמידי חכמים וגדולי ישראל, זה רחוק מלהיות טבעי, הקב"ה מראה לנו אני בעל הבית. אתה יכול להיות חכם ולגלות המון, ואז אני רוצה שתדע שאני בעל הבית, ומה שאני לא רוצה שתדע - אתה לא תדע.

וצריך לדעת, שהנגיף הזה הוא פחות מחצי שיעור של יתוש! בתחילה חשבו שהטכנולוגיה מתקדמת שוב, אבל הקב"ה מראה לנו שהוא הבעלים על הבריאה.

ומה הקב"ה רוצה מאיתנו?

צריך רגע לחשוב ולא להיות כילדים קטנים. בפסוק כתוב לשוא הכיתי את בניכם והם לא למדו מוסר. מה ה' רוצה מאיתנו, שמעתי מהגאון ר' דוד כהן (ר"י חברון) שסיפר שמרן הרה"י אמר לו בחנוכת הבית של חברון, תראו, לא כל אחד בר הכי ללמוד כל יום חצי שעה מוסר. [ולא מדבר על בחורי ישיבה] אבל דבר אחד חייב כל יהודי באשר הוא שם, חמש דקות לכה"פ לחיות עם חשבון הנפש. בשביל מה באתי לעולם, מה הקב"ה רוצה ממני, באיזה מצב אני נמצא, במה אני משתפר, ואיפה אני מועד. את זה חייב כל יהודי ואין על זה תירוץ לאף יהודי!

רגע של התבוננות. למה אני חי בכלל, ומה רוצים ממני. בשבילי נברא העולם, יש פה עולם שלם שהקב"ה ברא אותו בשבילי, מה יש, למה אני כזה חשוב, כנראה שיש בי משהו.

אברהם אבינו מה היתה המעלה הגדולה שלו? אמר לנו רבינו ר' מאיר חדש, הגמרא בחגיגה (ג, א) עה"פ מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב (שה"ש ז, ב), ומפרשת שקאי על אאע"ה, ופרש"י שם שנקרא כך ע"ש המעלה הגדולה שלו היא שנדבו לבו להכיר את בוראו. עם זה התחילה כל גדלותו. נדבו לבו להכיר את בוראו, רגע של מחשבה. וכמו שקורא לזה מרן הרב שך בצואתו מחשבה אחת של מוסר. מינימום חמש דקות ביום. ומי שיעשה 10 דקות לא יעבור על בל תוסיף...

ואמר לי פעם מרן רה"י הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א שעיקר העיקרים של מוסר נמצא בפ"א של המסילת ישרים, שם יש את עיקרי הדברים של המוסר (וכבר עוד אמרו כד).

נמצאים כעת לפני זמנים לא ברורים, אף אחד לא יודע להיכן העולם מתקדם. והקב"ה כל כך רוצה שנזכה, כ"כ רוצה שנצליח, והוא שולח לנו כל הזמן דברים שיעוררו אותנו ובמקום לטפל במה שהוא רוצה אנחנו מתעסקים בזוטות.

פעם הרה"י התבטא, מה אנשים חושבים, שכל הגזירה הזו נועדה בשביל

שבתי החרושת לתרופות ירוויחו הרבה כסף, הרי הקב"ה רוצה משהו מאיתנו! בא נעמוד ונחשוב מה הוא רוצה מאיתנו, העולם צועד בצעדי ענק. תארו לכם שמחר בא המשיח, אין לנו לאן לברוח... וזה מה שאנחנו צריכים לקחת ממה שאנו רואים מסביבנו.

כתוב בפרשה 'ועתה ישב נא עבדך תחת הנער עבד לאדוני והנער יעל עם אחיו' והקשה מרן רה"י באילת השחר, בשלמא אם הוא רוצה שבנימין יהיה עבד בשביל לשלם את הגניבה - שייך שמשוהו אחר ישב במקומו, אבל אחרי שכבר מצאו את הגביע והוא רוצה להעניש את בנימין מה שייך שמשוהו אחר יענש במקומו? הרי בדרכו של עולם אם ראובן גנב מה יועיל ששמעון ישב במקומו, הרי אני רוצה לחנך את ראובן!

ובבעל הטורים מסביר את הכתוב שיהודה אומר ליוסף ונפשו קשורה בנפשו, ואחד מהפשטים שנפשו של יעקב קשורה בנפשו ויעקב יכול למות. וזה פלא, הרי יהודה לא ידע מיהו העומד לפניו, וחשב שזה גוי, אם יהי גזר דין במצרים ויבקשו מהשופט תחון אותו, כי אם לא יהיה יהודי שימות, הרי בשבילו זה סיבה דוקא כן לאסור אותו ומה בכלל יהודה טען? אלא אומר הבעה"ט, מצינו קשורה פעמיים במסורה, אחד כאן, ואידך 'אולת קשורה בלב נער'. אמר יהודה, נניח שבנימין גנב, אבל הוא לא גנב בטבעו, אצלנו בבית של אבא לא גונבים, ואף א' מן השבטים לא יהי גנב. ואף אם הוא לקח את הגביע זה מפני אולתו הקשורה בו, זה גיל שלפעמים עושים שטויות, אבל אם תשים אותו בבית הסוהר, מה תרויח? הוא יהי עוד יותר גרוע. תתן לו תחליף - ותחליף לאולת קשורה בלב נער זה נפשו קשורה בנפשו. ורש"י כתב שיהודה אמר ליוסף אתה הבטחת לשום עינך עליו וכי זוהי השימת עין. והדבר תמוה מה הטענה של יהודה הרי הוא קעת נמצא גנב ומקומו מאחורי סריג ובריח, אלא שיהודה אמר אתה רוצה לעזור לו להועיל לו לחנך אותו שזו שימת עין ולילד כזה לא יועיל בית סוהר רק כאשר תהא נפשו קשורה בנפשו של אביו כדי לחנכו זה יועיל לו. אדם שרוצה להשתפר באמת - תן לו תחליף, תן לו דבר שיחמם אותו, אולת קשורה בלב נער - תתן לו נפשו קשורה אחר, ומהו? כתוב בבעה"ט קשורה בגימטריא תורה, זה התחליף שתתן לו, וזה מבקש יהודה, תן לאבא שלו ללמד איתו, הוא יראה את החום של אבא הוא יראה במה נפש אביו קשורה ואז היות ונפשו קשורה בנפשו כך הוא יתחנך. אלא מה, בכל עונש צריך גם לשלם קנס, את הקנס - אני אשלם אני ישב במקומו.

ונתקדם שלב אחרי שלב: זה דבר פשוט שכולם אומרים, שחלק גדול מן הנזקים והאסונות בגלל פגעי הטכנולוגיה, שזה מגיע למקומות ירודים עד שאול תחתית, אין לזה גבולות! ועם מה מתחיל כל השיגעון שרודפים אחרי פגעי הטכנולוגיה? עם פלאפון קטן. פלאפון לוקח את הנפשו קשורה בנפשו, האדם כבר לא שקוע בלימוד, וכשאתה לא שקוע בלימוד - כבר אין את ההנאה.

סיפר לי מורינו רה"י הגרב"ד דיסקין שליט"א, שהמתמיד של ישיבת פוניבז' בשעתו היה הגאון ר' יששכר מאיר זצ"ל (ר"י הנגב). ופעם באו לרב מפוניבז' וסיפרו לו שאין לו מצב רוח ושמחה, אמר להם כנראה שהוא לא לומד מספיק בהתמדה! אמרו לו, אבל הוא המתמיד של הישיבה? אמר להם הרב, כנראה שבכל זאת הוא יכול יותר ללמוד בהתמדה, סיפרו את זה לר' יששכר, וכשהוא שמע מכך הוא התחיל להשקיע יותר ולמד יותר בהתמדה, ואכן חזר להיות עם מצב רוח טוב ומלא שמחה.

עיקר הנפשו קשורה בנפשו שנותן לבחור את האפשרות להתעלות - זה שקיעות בלימוד בלי סוף. והפלאפון, הוא הדבר הראשון שגורם שאתה לא תהיה שקוע בלימוד. וכשיש פלאפון יש יותר יצר לְדַבֵּר. יש בחורים שלא מבינים מה רוצים מהם, מה כבר יכול לקרות מפלאפון, אבל זה ראש של ילד קטן, באמת נראה לך שכל ראשי הישיבות מתעסקים בגזירות חדשות?! אדם לא יודע עד כמה הפלאפון הקטן (הַקֶּשֶׁר) יכול להביא עד אבי אבות הטומאה! וכאשר זה תקנה של ישיבה, זה פחד אימים להתעסק עם זה - פורץ גדר ישכנו נחש, הנחש מגיע! הוא יכול להגיע גם היום, ואמנם בדרך כלל זה לא מגיע מיד, הוא יכול לבוא עוד עשר עשרים שנה כשבן אחד יוצא לתרבות רעה - רח"ל - וכיצ"ב, והאבא לא מבין למה זה קורה לו. להתחיל עם גדר של

ישיבה זו סכנת חיים.

ויותר עמוק: היו בחורים שטענו שאם הם לא יחזיקו פלאפון זה יפריע להם בשידוכים, וכבר הביא מורינו רה"י הגר"א גרבוז שליט"א ממרן ראש הישיבה זיע"א וממרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א שזה לא נכון, וגם האציל ברכ ה לאלו שישמרו. ואומר לכם מה שאני קיבלתי, ייתכן שזה יפריע לך בשידוכים, אתה צודק, אבל אם כן תחזיק פלאפון ותקבל את ההצעה הנכספת ותסגור את השידוך, אח"כ תראה איזה מחיר אתה משלם כל החיים... משא"כ אם לא תחזיק תקבל אחר כך הצעה פי כמה וכמה יותר טובה. אל תבוא בטענות לאף אחד ואל תתחכם.

וגם אם 'חושבים' שיש בזה השתדלות... לימד אותנו עוד מרן רה"י שיש חיוב השתדלות, ומעבר לזה, אם זה לא בכלל חובת ההשתדלות זה רק זיקק לך. וכמו שמצינו שיוסף נטבע על כך ששם בטחונו ברהבים, הוא עשה מעבר לחובת ההשתדלות ונגזר עליו עוד שנתיים בבית הסוהר! [ולפעמים כשאדם לא זוכה - הוא כל החיים יהיה בבית סוהר, לא רק שנתיים וד"ל. אל תשחק עם החיים שלך!]

פעם היה 'דין תורה' אצל מרן הראש ישיבה זיע"א, היה בחור מאוד מיוחד ובעל כשרון והוא למד בישיבה בינונית, וכשהגיע לשידוכים אבא שלו רצה להעביר אותו לישיבה יותר מפורסמת ודאג לסדר אותו שם, וקיבלו אותו, כעבור תקופה קצרה אמר הבן לאביו אבא, אני רוצה לחזור לישיבה הקודמת, שם למדתי יותר טוב, אי"ל אביו - זה יכול להזיק לך בשידוכים, ואי"ל הבן לא איכפת לי, אמר לו אביו, אתה עוד צעיר, בא נלך למרן הרה"י לשאול את פיו אם אכן דעתך צודקת, באו לרה"י ופסק שזה לא מחובת ההשתדלות, ובאמת הבן חזר לישיבה הראשונה וזכה לשידוך טוב, והיום הוא מכהן כדיין חשוב. אלו דברים פשוטים.

ובשביל להצליח להתגבר צריך לבקש את האמת - ולזה צריך לסלק הנגיעות הפרטיות וכמו בכל דבר, כי רק כך אפשר לראות את האמת, ונבאר.

חייבים לסלק את הנגיעות ובכך למצוא את האמת

יש בחור שאומר אני רוצה להתמודד ובהרבה דברים אני מצליח אבל יש דברים שאני מנסה להתמודד אבל אני לא מצליח, זה לא הולך לי. אומר מרן הרה"י באילת השחר על התורה, (וכדאי לראות בפנים, כי הדברים קילורין לעיניים) חז"ל אומרים במדרש (צג, ז) "אבא כהן ברדלא אמר אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה, בלעם חכם של העכו"ם לא יכול לעמוד בתוכחה של אתונו, יוסף קטן של שבטים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו, כי נבהלו מפניו. לכשיבא הקב"ה ויוכיח כאו"א לפי מה שהוא שנא' אוכיחך ואערכה לעיניך על אחת כמה וכמה". והביא ע"ז מרן הרה"י כמה קושיות. מה החידוש שלו שנענשים על עבירות, ומה המיוחד בתוכחת אתונו של בלעם, ומהם שני הדברים 'יום הדין' - ויום התוכחה'. ונדבר על בלעם, הרי בלעם לא היה נקי כפיים, וכמו שפי' הרבינו בחיי, הקב"ה אמר לו כבר בהתחלה לא תלך עמם, ואח"כ הוא ראה שהקב"ה אי"ל אם אתה רוצה ללכת - תלך, אם לקרוא לך באו האנשים קום לך איתם. ובמשך הדרך הוא רואה דברים לא טבעיים, הוא רואה שמונעים אותו מן השמים ולא רוצים שילך, הרי זה לא טבעי, וכמו שאמרה האתון, ההסכן הסכנתי לעשות לך כה?! הרי אני משמשת אותך כל החיים ואף פעם לא עשיתי לך כזה דבר, אתה לא יכול לומר הקב"ה אמר לי ללכת, כי אתה רואה שלא נותנים לך ומונעים אותך מן השמים [ורש"י פי' שהמלאך הי' מלאך של רחמים].

והנה בדרך כלל רוב העבירות האדם משוכנע שמעשיו שלמים והוא צודק - 'דרך איש ישר בעיניו' - ויש גם שמבינים שזה חטא אלא שסבורים שלא יכולים להמנע מהם. אכן על טעות שניהם באה תשובה אחת, לא חיפשת את האמת, והנגיעות סמאו את עיניך, ואם היית מחפש ורוצה את האמת היית מגיע.

ובזה מבאר שיום דין זה על עצם העבירות, ויום תוכחה זה על כך שלא חיפשת את האמת וזה הביא אותך לעשות את העבירות - זה מה שמחדש אבא כהן ברדלא.

והנה אם הקב"ה הי' מוכיח את האדם, יכל האדם לטעון שנוכח שבהבנה של מעלה הוא טעה, אבל בשכל בני אדם הוא צודק ויכל לטעות, וכמו שלא נבוא

בטענות על אי שחלש בכשרון שאינו מבין מה מדבר הכשרוני הגדול. וע"ז אומר הקב"ה בא תראה שגם בעוה"ז אם רק היית מבקש את האמת היית מגיע, וגם פה מגיעים להבנה זו כשרוצים, וגם פחותי כשרון ממך. וזה הדמיון הראשון לאתון של בלעם, שהרי וודאי אי"א לומר שהאתון היתה יותר חכמה מבלעם שהי' גדול חכמי אוה"ע, ואעפ"כ היא הבינה דבר פשוט כזה וכמו שאמרה ההסכן הסכנתי לעשות לך כה, רק אתה לא חפשת את האמת ולא רצית לראות ולשמוע.

ואצל השבטים וודאי שפסקו והי' להם חשבון צדק, אבל הרי הם עצמם אמרו (לעיל מב, כא) אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו וגו' וגם דמו הנה נדרש, והנה הרי אם פסקו על אדם חיוב מיתה וברח ובמקום ההוא נהי' מלך חשוב, וכי זה אומר שהפסק לא הי' נכון, וא"כ מה נבהלו מזה שאמר "אני יוסף" ומשמע במדרש שנבהלו מתוכחתו.

אלא שהיו בטוחים שיוסף חולם כי הוא רוצה בזה להתנשא ולהתרומם עליהם וזה מה שמביא אותו גם ל"ויבא יוסף את דבתם", ולפתע ראו שאכן זה לא משלו, רק זה הי' רצון ד', וגם הם [לרום מעלתם] הבינו שאם היו מבקשים האמת בשלימות, היו מגיעים לזה, ועצם המציאות מראה שאפשר הי' גם להבין אחרת כמו שראו באמת.

וכך כל אדם יש לו את הנגיעות שלו הוא בטוח בעצמו שהוא צודק, ואת זה יראו לו לעי"ל שגם פה כשהי' מחפש האמת ובלי נגיעות הי' מגיע לבד לזה. אין כזה דבר שבחור אומר אני משתדל ועושה, וכ"כ הרבה אני מתמודד ולא הולך לי. אם היית מחפש את האמת - היית מצליח, ואם אתה רואה שאתה לא מצליח גש לשאול, אל תשאר עם הבעיה. וישנם דברים שבחורים נזכרים לדבר עליהם רק אחרי כמה שנים ועד אז הבעיה כבר משתרשת בקרבם ואז יותר קשה להפטר מזה, איפה היית עד היום? אם היית באמת מבקש אחר האמת מה מקום כאן לבושה? ואדם שידוע שחיו הרחניים תלויים בזה - צריך לגשת ולשאול, צריך להתייעץ, אסור להתעלם ולהישאר עם זה, זה חובתו כדי שלא יאמרו לו למה לא עשית כל מה שהיה בידך לעשות כדי להתעלות.

ברוך הי' לומדים כ"כ נפלא, הנרות עדיין ממשיכים להאיר, אבל צריך ליהרר מנגיעות אישיות, מי שבאמת מחפש את האמת יגיע והוא צריך לנסות את זה בכל האפשרויות וגם אם לא תמיד זה נעים כ"כ, כי זה תלוי בחיים שלו.

אל תאבד את גדול הדור הבא

ישנה שאלה ידועה: איך האחים לא זיהו מעצמם שיוסף הוא העומד לפניהם? והרי היו להם כ"כ הרבה סימנים וסימני שאלה, מגלגלים עליהם טענות שהם מרגלים ובסוף מביאים אותם לאכול עם המלך, (וכתוב וישתו וישכרו עמו.) וסדר ישיבתם הבכור כבכורתו והצעיר כצעירתו, הם מוצאים צרות כספם בשקיהם, את שמעון הוא אסר רק לעיניהם ואח"כ האכילו והשקהו וכדפרש"י, וכי ראינו פעם שיש פושעים שכ"כ דואגים להם?! מנשה נתן מכה, ויהודה אמר זו מכה של בית אבא, ועוד ראיות, אז איך הם לא הבינו לבד?

ויש פשט מפורסם (וכן אומר הסטייפלער על ענין אחר) שכשהקב"ה לא רוצה שידעו, לא יעזרו כל הסימנים לאף אחד. אבל הבעל הטורים אומר שהם לא העלו על דעתם שיוסף יגיע לכזו מדרגה גבוהה, הם לא האמינו שזה בכוחות שלו.

ופה יש הרגש קטן: אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה, הרה"י מסביר שזה שני דברים, דין זה על מה שעשית, ותוכחה זה על כל מה שאדם דוחק מחשבותיו ומתרץ שהוא לא יכול, ומוכיחים לו שזה לא כך. והנה ידוע

הסיפור על הנצי"ב שכשהוא גמר לכתוב את ספרו על השאילתות (והרה"י אמר שזה הספר הכי חשוב שלו) הוא עשה מסיבה גדולה, וסיפר, שבצעירותו הוא לא היה מוצלח בלימוד, היה לו ראש חלש, ואף בבחירתו כשהוא למד ספר קצות החושן אז ר' איצ'לה (שלימים נהיה חותנו) היה אומר לו 'הרש"ל זה לא בשבילך...' 'תחפש ספרים יותר קלים...' אמנם ההתמדה שלו היתה נוראה, אבל כשהוא היה ילד צעיר הוריו רצו לשלוח אותו להיות שער כי אמרו להם שלא יצא ממנו כלום, והוא התחנן לנסות שוב עד שגדל ועלה. אמר הנצי"ב, אם הייתי שומע בקולם והולך לעבוד, היו תובעים אותי אחרי מאה ועשרים אתה רצחת את אי מגדולי הדור, את הרה"י של כל גדולי עולם, את החיבור על השאילתות ואת הספרים על השי"ס, והייתי תמה, זה עולם האמת פה!! לא הרגתי אף אחד! איך קראו לאותו אחד? והיו אומרים לי 'הנצי"ב מואלוזין זה אתה!' - אם רק היית מתמודד יותר'.

אם היו אומרים לבחור אחרי מאה ועשרים, אם היית לומד טוב בהתמדה היית יכול לצאת ת"ח כהגר"ש רוזובסקי, ולבחור אחר היו אומרים אם היית עובד הי' כמו שצריך, היית זוכה לילדים כמו שזכתה האמא של החזו"א, אז כל העונש שהוא יקבל על העבירות שלו זה יהיה קטן לעומת הצער שהוא יצטער כ"כ הרבה, יכלתי להרויח ולא השקעתי מספיק, יכלתי להיות כמו ר' שמואל רוזובסקי, הייתי יכול לזכות לילדים כמו החזון איש ולחננים כמו הסטייפלער, ולשושלת גדולה שכולם גדולי תורה.

השבטים ראו לאן הגיע יוסף בצדקתו, יוסף זכה להיות כאחד האבות והם כולם היו רק שבטים, יוסף זכה להיות אב, וקיבל שני שבטים אפרים ומנשה, ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה. לפתע הם ראו מה הם הפסידו, ולאן אפשר להגיע, ובמקום זה שלמו ביוקר רב בעשרה הרוגי מלכות.

אילו היה יודע ראובן שהכתוב מכתוב עליו וישמע ראובן ויציליהו מידם בכתפו היה מטעינו ומוליכו אצל אביו, אדם לא יודע להיכן הוא יכול להגיע, ועל זה התביעה הנוראה! הגי"ר דב יפה היה אומר בשם החזו"א שכמעט כל בחור בדור הזה הוא בספק להיות גדול הדור. בן אדם יבא אח"כ לשמים, והוא יראה מה הוא יכל לצאת, ואני לא מדבר על העונש שהוא יקבל על כך שהוא התבטל מהלימוד, אלא שהוא יראה מה הפסיד, והוא לא יוכל לעמוד בזה.

יולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו' תראו לאן יוסף הגיע ותראו כמה אנחנו מפסידים כי לא חשבנו קצת יותר והיינו מגיעים לאמת. 'אבל אשמים אנחנו, אשר ראינו בצרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו' - **אנחנו אשמים שאנחנו רואים את צרת הנפש הפרטית שלנו ואנחנו לא שומעים אליה!** הנשמה מתחננת אלינו אני רוצה חיי נצח! אני רוצה רק מעשים טובים בעוה"ז, תשקיע בי! אתה יכול! ואם לא - המחיר כבד, הקורונה לימדה אותנו איך שדבר קטן יכול לעשות נזק כ"כ גדול, אם מזלזלים אפילו בדבר קטן - יכול לקרות נזק עצום! אמר לי פעם הרה"י משה בלוי, שחלק גדול מן הבחורים שירדו מהדרך הם אמרו לו שזה בגלל שפעם אחת הם לא נזהרו ועשו עבירה (אפילו בשוגג) ואח"כ עבירה גוררת עבירה ונעשה כהותרה לו, עד שזלזלו בהכל וירדו מהדרך.

המאבק שלנו זה על הדבר הקטן, פורץ גדר - אפי' פירצה קטנה, זה כבר מספיק בשביל שיוכל הנחש להיכנס ונחש כבר יכול להרוג. פירצה קטנה, ואז הוא כבר מתגלגל כמו כדור שלג עבירה גוררת עבירה - עד שנופלים. וכמו שאחזו"ל במסכת סוכה (נב, ב) יצה"ר בתחילה קראו הלך ולבסוף אורח ולבסוף בעה"ב. והמאבק שלנו הוא על החצי שיעור של היתוש, גם את זה לא מוותרים לו. וכשעל זה לא מוותרים - אז גדלים ועולים, ואז יש סייעתא דשמיא.

לזכות הבה"ח והנעלה חתן התורה

תלמיד המשגיח שליט"א

לרגל הגיעו ליום שמחת לבו - סיום ש"ס בבל. ולהצלחתו והמשך עלייתו במעלות התורה והיראה מתוך הרחבת הדעת ושלוות הנפש

לע"נ
הגאון ר' אפרים פישל בן ר' לוי יצחק זצ"ל
נלב"ע כ"ה כסליו תשע"ה
תנצב"ה

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגליון במייל: 4166058@gmail.com